

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Majestatea Sa, regele nostru Carol a dat, cu prilejul păcii făcute la Brest-Litovsc cu Ucraina, următorul manifest:

Cătră națiune!

Mulțămită ajutorului milostiv al Atotputernicului, am încheiat pace cu Ucraina.

Armele noastre biruioare și politica noastră de pace, sinceră și continuată cu stăruință neobosită, ni-au adus primul fruct al luptei de apărare, purtate pentru existența noastră.

Impreună cu națiunea supusă la grele încercări, am încredere că, după prima încheiere îmbucurătoare a păcii, în curând pacea generală va salută omenirea suferindă.

Sub impresiunea păcii cu Ucraina, privim cu simpatie spre Tânărul popor străduitor, cel dintâi între dușmanii noștri în a cărui inimă s'a deșteptat sentimentul iubirii deaproapelui; un popor, care încoronându-și vitejia dovedită în numeroase bătălii, și-a luat curajul să dovedească pe față și prin fapte, convingerea sa mai bună, și ca cel dintâi să desfăcă de tabăra dușmanilor noștri, în scop să împreune năzuințele sale cu puterile noastre în interesul ajungerii fântei mari, care ne este de aici înainte comună.

Dacă dela primul moment, când am pășit pe tronul glorioșilor mei înaintași, m-am unit în gând cu națiunea, în ceeace privește hotărîrea rezolută de a purta până la obținerea păcii onorifice răsboiul ce n'a împus, cu atât mai vârtos mă unesc cu dânsa în ceasurile acestea, când s'a făcut primul pas spre ajungerea fântei.

Purtând admirare și recunoștință plină de iubire: pentru vitezele mele trupe, cari dovedesc stăruințe aproape supraomenești și sunt gata de jertfe fără părèche, precum și pentru cei de acasă, cari aduc numai puține sacrificii, — cu deplină încredere privesc în viitorul apropiat și mai fericit.

Atotputernicul să ne dăruiească putere și stăruință să putem dobândi, nu numai pe seama noastră și a credincioșilor noștri aliați, ci pe seama întregii omenimi, învingerea hotărîtoare a păcii.

12 Februarie 1918.

Carol m. p.

Dr. Alexandru Wekerle m. p.

Drept și datorință.

(Catehizarea dela Timișoara).

„Sub conducerea unui comitet“, fiind proprietar, editor și „Prim-redactor“ Pr. D. Voniga, apare la Timișoara o revistă periodică, ce și-a luat nume „Revista Preoților“. Nu se prea ștă până acum rostul adevărat al acestei reviste, dar acum mai nou am ajuns totuș să ne dumerim. Intr'un număr mai recent al său, în sfârșit Revista Preoților la loc de frunte indică chemarea sa frumoasă. Este adeca „organ de controlă“. Și fiindcă este „a preoților“, ea controlează, de bună seamă, pe preoți, mici și mari, peste tot va trebui să controleze mai vârtos biserica ortodoxă română, aşa concludem căl puțin din faptul, că pe dl „Prim-redactor“ Pr. D. Voniga îl știm preot român ortodox.

Acest „organ de controlă“ bisericească, între alte multe neglijențe săvârșite în sinul bisericei noastre române ortodoxe, în timpul mai recent a descoperit una gravă de tot: necatehizarea alor aproape 200 de elevi români ortodocși dela școalele medii de stat din Timișoara. În doi numeri consecutivi „organul de controlă“ alarmează lumea, că biserica noastră lasă necatehizați 200 de elevi. Publică scrisori dela părinții elevilor cu „sufletul meu de tot întristat pentru stările noastre dela gimnaziul de stat din Timișoara“ și despre „rușinea autorităților noastre“.

Primaricoul scris în această chestiune Revista Preoților îl intitulează „O datorință neglijată“. Datorință de a catehiză pe elevii români ortodocși este, bine-înțeles, datorință bisericei ortodoxe române și când prin urmare se svonește despre „o datorință neglijată“, asta vrea să spună, că păcătoasa biserică ortodoxă română și-a neglijat datorință catehizării.

„Am constatat și am scris“ — zice Revista Preoților — „că aproape la 200 de elevi români ort. dela gimnaziul de băieți și fete, dela preparandia de stat și dela școală superioară de fete din Timișoara nu se propune studiul religiunei“. Așa zice Revista Preoților. Dar, cu o seninătate stupidă, în această constatare dl Pr. D. Voniga vâră propoziția incisă: „Nu ispitim din a cui vină“.

Cum nu „ispitești“ dle Pr.? Că doar în fruntea articolelui se scrie „o datorință neglijată“, iar în textul articolelui se vorbește despre „stările noastre“ și despre „rușinea autorităților noastre“. D-ta deci,

dle Pr., nu numai că „ispitești“, ci afirmi hotărît, că biserica și-a neglijat datorința, că vina este a stărilor noastre și că „rușinea“ este a autorităților noastre. Dacă d-ta nu aveai intenția să produci convinserea asta, atunci combăteai părerea greșită a celor cu „scrisorile“, cari Te „somau“ și le arătai starea adevărată a lucrurilor, care nici decum nu constituie „negligarea“ unei datorințe din partea bisericei, nici nu este „rușinea“ autorităților noastre, ci este, ceeace d-ta foarte bine știi, cu totul altceva, este vorbă tocmai de lupta bisericei întru apărarea dreptului său, ca să-și poată împlini datorința catehizării neconturbată de nici o ingerință externă și ilicită.

D-ta știi foarte bine ce este, dle Pr. D-ta știi, că catehizarea nu este numai o datorință a bisericei, ci este cel mai cardinal drept al ei. Și cine și deneagă dreptul ori voiește al face atârnător de factori străini bisericei, acela împiedecă biserica în împlinirea datorinței sale.

Orice biserică numai prin doctrinele sale trăieste și prin urmare absolută libertate de a propagă acestea doctrine și mai ales de a instruă în acelea doctrine tinerimea școlară, este cea mai de căpătenie condiție de viață a oricărei biserici. După rânduile canonice ale bisericei noastre ortodoxe răsăritene, îndeosebi după canonul 58 apostolesc și după canonul 19 al sinodului VI ecumenic episcopul este învățătorul suprem în eparchia sa. Funcținea de catihet în biserica noastră aparține la „potestas magisterii“ garantată episcopilor și acest punct de mâncare prin ordinătuna sa Nr. 11.042 din 7 iulie 1878 l-a recunoscut și ministerul nostru de culte și instrucție publică în privința bisericei romano-catolice, cu care împreună ţinem în comun doctrina aceasta dogmatică a bisericei lui Hristos.

După organizația actuală statutară, confirmată prin decret regal, a bisericei ortodoxe române din patrie, episcopatul nostru a transmis dreptul de instituire a catiheților în sfera de competență a consistorului eparhial. Nici episcopul însă și nici consistorul nu are dreptul de a admite absolut nici o ingerință externă în efectuarea învățământului catihetic. În caz de jignire a dreptului dispozitiv statutar al consistorului, dreptul de a pune și de a dimite pe catiheți are să revină în iurisdicția canonica a episcopului, pe care puterea lumească nu-l poate lipsi de o atribuție spirituală canonica emanată

din „potestas magisterii”, ce s'a rezervat exclusiv episcopilor.

Dreptul de a învăță al bisericei, este un drept *absolut* al ei, de care nimeni nu se poate atinge fără a primejdui biserica în temeliile ei. Când se încearcă această atingere din orice parte și din orice fel de considerațiuni, biserica trebuie să se opună cu ultima energie, *orice s'ar întâmplă în urma acestei opunerii*. Cea mai mică concesiune în această chestie constituie renunțare la însaș ființa bisericei. În învălmășala vieții pământene, unde atât de interes omenești se sbuciumă și se bat pentru validitate, nu odată s'a produs situaționi, în cari biserica ortodoxă română a trebuit să-și impună jertfe foarte dureroase pentru apărarea neîntinată a ființei sale. În asemenea situaționi interesul inferior se subordonează celui superior și orice jertfă s'ar cere pentru mantuirea principiilor unghiulare ale bisericei, jertfa trebuie adusă, dacă nu vom să jertfim însași biserica. Fie încercarea căt de neînsemnată la aparență, ea trebuie respinsă cu toată energia, căci orice *inceput* de concesie în acest punct este identic cu *sfârșitul* bisericei. Nicări ca aci nu se potrivește dictonul latin: *principis obsta*.

Două principii fundamentale rezidă la temeliile bisericei ortodoxe: *năționalitatea și dreptul de a învăță*. În petițiunea sa din 1850 către Impăratul episcopul Andrei Șaguna scrie că: „În biserica orientală limba poporului e totodată și limba bisericei și prin urmare *biserica stă într'o legătură atât de strânsă cu naționalitatea declarată de aparținătoare ei, încât viața și înaintarea uneia e condițională dela viața și înaintarea celeilalte*“. Naționalitatea românească este elementul constitutiv al bisericei noastre ortodoxe române, iară dreptul ei de a învăță se întemeiază pe cuvintele Mântuitorului: „Mergeți și învățați“.

Cine atentează la naționalitatea bisericei ori la dreptul ei de a învăță, acela atentează la însași ființa bisericei noastre ortodoxe și mai vâratos preoții ar avea

Din natura stelelor.

E o chestie foarte interesantă și plăcută natura stelelor. Nu cred să fie cineva care să nu se fi gândit cândva la natura și ființa acelor puncte luminoase, cari sănțează așa de plăcut și cari ni se prezintă în o formă atât de înăltătoare și maiestoasă.

În sfânta scriptură se face amintire de mai multe constelații. În carteau lovit bunăoară se amintește de constelațiile Orion, Ursă-mare (Carul-mare) și Pleiade (Cloșca cu pui). Numirile sunt imprumutate de la popoarele orientale, Asirieni, Egipenii, Perși, Arabi, cari au fost mai mult astrologi, magi și mai puțin astronomi. Ei profetău din stele, după cum și azi vreau să profetească cei ce pot seduce pe neștiutori. Din stele nu se poate ceta nimic ce s'ar putea referi la viața noastră externă sau individuală, fără numai putem ceta lucruri, lgi cari se referesc și la planetul nostru, la soarta Pământului nostru. Si anume din observarea unor momente și fenomene, prin analogie, asemănări respectivele fenomene cu cele cari s'ar putea ivi și produce și la noi și astfel deducem unele sau altele urmări. Aceste însă sunt numai deduceri și numai cu o critică serioasă și științifică se pot lăuda de ban bun.

Puțin au știut popoarele amintite despre ființa stelelor, după cum puțin știe azi poporul. Poporul, țăranul le vede strălucind și crede că sunt fixate pe firmament (pe cerime), pentru plăcerea noastră, și că ar fi quasi un

sfânta chemare să opună ultima rezistență în fața unor asemenea atentate, „si fractus illabitur orbis“.

E prea dureros, că Revista Preoților știe, cum în cazul de față e vorba de încercarea unui atentat împotriva dreptului de a învăță al bisericei, o încercare dintre cele mai primejdioase pentru viitorul bisericei noastre. Acest drept divin al bisericei însă nu poate fi obiect de tocmai cărui oră sănătuală. Si totuș revista, ce pretinde a fi a preoților, în loc să sară întră apărarea bisericei, ia apărarea atentatorilor împotriva ei și nu vorbește de „rușinea“ atentatorilor, ci de „rușinea“ bisericei. Hristos și adevărății lui ucenici au suferit moarte pentru mantuirea noastră. „Revista Preoților“ însă cere, ca noi să jertfim însași această biserică mantuitoare, pentru ca nu cumva elevii din Timișoara să rămână fără clasificare din studiul religiunii. Dacă părinții acestor elevi ar cunoaște adevărul motiv, pentru care fiii ori fiicele lor nu pot primi calcul din religiune, atunci ei, întrucât sunt buni ortodocși români, ar scoate din casele lor „Revista Preoților“ și ar ocoli pe viitor atari institute de învățământ, în cari religia ortodoxă nu se propune elevilor români, nu din vina ori spre „rușinea“ autorității noastre bisericești, ci din vina și spre „rușinea“ acestora, cari prin încălcarea dreptului de a învăță al bisericei ar dori să-și procure anumite situații de mult ahtiate.

Simțim dureroasa necesitate, să apărăm biserica noastră strămoșească nu mai împotriva atentatorilor, ci și împotriva „Revistei Preoților“.

Si va trebui să o apărăm mai vâratos în contra d-tale, dle Pr.!

Un predicator modern.

Arad, 5/18 Februarie 1918.

Inainte de isbucnirea răsboiului un Tânăr cu bună pregătire academică, cu pronunțate aptitudini literare și cu remarcabil talent oratoric avu înărzneala să urce amvonul catedralei din Sibiu, care tânjise ani de-a rândul, — după cum

tablou ceresc cu stele mai mari sau mai mici. Țăranul crede, că aceea stea e mai mare, care se vede mai mare; ce nu e tocmai așa, fiindcă după anumite observații și calculi s'a aflat că unele dintre stelele cele mai mari la vedere pot fi mai mici decât altele, cari par a fi mai mici.

Mărimea stelelor se stabilește după strălucirea lor, pentru o orientare mai bună pe cer. De fapt însă mărimea adevărată nu s'a putut stabili până acum numai la puține stele.

Fiecine poate deosebi pe cer stele mai strălucitoare, acele sunt stele de mărimea primă. Ca unitate se ia strălucirea stelei Spica sau a umărului drept al lui Orion, care e Betageuze, o stea roșietică. Stele de prima mărime sunt pe întreg cerul nordic și sudic 19, dintre cari cele mai frumoase sunt: Sirius cel mai frumos soare de pe întreg cerul, apoi Wega, Arcturus (sau steaua primă a Boarului) Spica și altele. Sirius poate fi recunoscut foarte ușor, întrucât de pe acum înainte se va putea vedea seara și mai târziu noaptea întreagă la sud-est (ost). Străluceste frumos, e de coloare albă-verzie și licărește astfel de parcă ar fi pururea vesel și vioi. E în constelația Câinelui mare și e în mijlocul pieptului câinelui. Cine are bună și bogată fantazie poate recunoaște constelația Câinelui. E tocmai pusă deasupra orizontului.

De mărimea a doua sunt cele cinci stele ale Carului mare, este steaua polară, sunt fuștei sau brânilui Orion, sunt unele stele din Lebădă (sau Crucea cerului) și alte multe. Prea multe nu sunt și după cum ne învăță Flamariion se și

se mai întâmplă și în timpul de față — într'o inanitie și mușenie îndărătnică, vrednică de toată osândă.

Cele dințai predici ale lui au avut darul de a impresiona adânc auditorul. Cuvinte de laudă, aprecieri insuflește se puteau auzi după fiecare predică, din partea celor doritori de a înțelege și de a primi cu multămînă darul acesta nou, care începe să se revârsă în unde luminoase de pe amvonul impunătoarei catedrale. Nu lipsă — firește — din corul aprecierilor nici glasul de cărtelală sceptică ori de directă nemulțumire din partea celor ce se simțau tulburăți în odihna lor tradițională prin felul acesta de predică nouă, mișcătoare și impetuosa.

Dar predicatorul Dr. Ioan Broșu neînțând seamă de șoaptele celor dintru intuneric, a păsat cu bărbătie înainte pe calea de răspânditor al luminei, de tâlcitor al Scripturii și propovăduitor al lui Hristos.

Rezultatul stăruințelor sale în această direcție îl înfățișează acum într'o carte frumoasă, tioărătă în Arad, cu titlul mistic și simbolic: „Casa dela Ierihon“.

Cele 27 de predici din partea I și II a „Casei dela Ierihon“ îl înfățișează pe autorul lor în lumina simpatică și atrăgătoare a unui adevărat *predicator modern*, deopotrivă stăpânitor asupra mijloacelor *poetică și oratorică*, că ajutorul cărora poate captivă, convinge și îndupă un auditor cu exigențe variate. Numeroase pagini ale acestei cărți arată, că mai ales neîntrecutul ierarh și dascăl al lumii, Ioan Gură de Aur i-a servit autorului ca model întru alcătuirea predicilor sale. Dar găsim între ele și de acelea, în cari originalitatea autorului iasă la iveală prin faptul, că înălțură cu desăvârșire clișeele învechite și cu un gest suveran, pe care nu-l poate îndrepta decât superioritatea talentului, trece peste așa numitele *regule omiletice*, cum face d. ex. în minunata legendă orientală „Artaban“. Cine va căti cu atențune această legendă, va simți adâncă placere și va putea constată cu ușurință, că textul biblic îmbrăcat în haina ei novelistică, impresionează cu mult mai puternic decât o predică lucrată fără greș după toate înstrumările omiletice.

Lucru firesc de altfel, căci precum toate regulele *poetică și oratorică* din minunata legendă a poetului adevărat, tot astfel nici regulele omiletice nu vor putea da nimănui darul oratoriei. Dimpotrivă, ori cine are dela Dumnezeu aceste dăruiri, va reuși să și le valideze în deplină libertate, fără a-și strâmtoră avântul mintii și al inimii, ca în patul lui Proctuses, în anume regule pedante. Chiar literatura de specialitate recunoaște și accentuează în zilele noastre cu deosebit aplomb acest adevăr. Astfel una dintre cele mai însemnate reviste de specialitate teologică din patrie scriă într'un recent număr al său, cu privire la structura și împăr-

poate socotii numărul lor. Ca lege generală spune că numărul stelelor din o clasă corespunde la de 3 ori numărul stelelor din clasa precedentă. De prima mărime sunt 19, deci cine vrea că să-și dea seamă de numărul stelelor să socotească până la a 6-a mărime, căte poate vede cu ochii liberi, sau dacă curiozitatea l-ar duce și mai departe poate socoti până la 10 a mărimi. Numărul va fi suma tuturor stelelor de diferite mărimi.

De mărimea a treia sunt mai multe, dar sunt mai puțin strălucitoare decât cum sunt cele de mărimea precedentă. Cine cunoaște Carul mare să observe deosebirea ce este între strălucirea stelelor cari formează roatele din dărăt: Cea deasupra e de mărimea a doua, iar cea din jos e de a treia. Iar de va compara stelele cari formează roțile dinainte va observe că cea deasupra e cu mult mai mică decât toate celelalte. Aceasta e de mărimea a patra. Tot în Carul mare un ochi bunisor va găsi și o stea de mărimea a 5-a. Anume ruda carului, sau oșteia constă din trei stele, cari nu sunt în linie dreaptă și formează un arc. Lângă steaua cea din mijloc Mizar, este o stea mică, care par că s'ar ascunde după cea mai mare. E Alkor, sau pogănicul care mână boii. Steluța aceasta, după cum ne spune Flamariion, servea celor vecchi pentru a încerca vederea unuia sau altuia. Astfel și acum unele voiește să-și încerce vederea, să caute stele și de o găsește, e semn că are vedere bună.

(Va urmă.)

țirea predicei, următoarele: „E lucru *cu totul secundar*, dacă într-o predică este sau nu împărtire. Cei ce sunt *oratori din mila lui Dumnezeu*, vor impresiona totdeauna, ori sunt cuvântările lor corecte din punct de vedere omiletic ori nu sunt. Căci ascultătorii ce pot duce cu sine dintr-o cuvântare? Ar fi foarte trist, dacă ei ar duce împărtirea, scheletul sau coaja în loc de simbure... Fragmentele singurative sunt, cari se întipăresc și rămân în memorie ori pătrund la inimă. Sufletul nostru, la întorsările vorbirei ca și la sunetele muzicei, se mișcă ori se cutremură numai când este atins de astfel de accente, cari găsesc rezonanță în coardele lui, sau pentru a căror privire este dispus. Numai pe aceste le duce auditorul cu sine, le primește și le prelucră în sufletul său. Să vorbim deci cu mai multă spontaneitate, în mod mai individual, și mai actual”.

Autorul „Caseri dela Ierihon“ îndeplinește aceste condiții în cuvântările publicate în partea I și II a cărții sale. Cele din partea III par însă mai lipsite de spontaneitate, făcând impresia că nu isvoresc „din prisosință înimei“ ci din *necesitatea unor imprejurări*, al căror glas poruncitor predicatorul a fost silit să-l urmeze. De aceea ultimele 6 cuvântări formează oarecare disarmonie față de restul cărții. Dar *individual* și *actual* a reușit să fie Dr. Ioan Broșu și aci,

Nu putem decât să recomandăm cu toată căldura pe acest predicator modern în atențunea preoților noștri și a tuturor intelectualilor doritori de a-și îmbogăți mintea și de a-și întări inima prin lectură edificătoare.

Am îndrăsună să recomandăm și în atențunea cercurilor conduceătoare ale mitropoliei noastre pe predicatorul Dr. Ioan Broșu. Prin congresele naționale-bisericești să accentuez adeseori *necesitatea unor misionari* pentru laturile expuse ale mitropoliei. Oare „Caseri dela Ierihon“ nu ar putea convinge pe oricine, că misionarul e aci și aşteaptă numai să fie trimis la propovăduire?

Zile triste din viața lui Moise Nicoară.

1815—1825

(Urmare).

In acel recurs și-a pus deci Nicoară toată nădejdea. Tovarășii de luptă așteptau acasă îngrijorați, ce va mai urma: Nicoară singur rămase, tot increzător în Viena. Aici voia să urmărească de aproape toate mișcările Sârbilor, să zădărnică cea — sprijinit pe increderea împăratului toate intrigile, până ce ștefanul va dovedi în fața lumii dreptatea Românilor. Dar rezultatul aceleia nu mai venea, și dela o vîreme Nicoară „deputatul Românilor“ e luat tot mai puțin în seamă, tot mai ușoară pedește în calea contrariilor, mulți și puternici. Nu se puteau învinge aceștia cu — audiențe la împăratul. Pe deasupra Nicoară avea să lupte tot mai greu cu un nou dușman: lipsa de bani. Lupta aceasta cerea firește și jertfe materiale. În privința aceasta însă nu aveau nici o bază solidă. Dedeau ei cu toții — adeca tot fruntașii — care căt puteau și când cerea trebuința, în nădejdea că cheltuelile se vor împărtășii pe urmă pesie toți. Nicoară și-a cheltuit așa pe rând tot căt a avut (743 fl.) și pusește la grea contribuție și pe tatăl său, tăran „nemis“ în Giula. (Petru Nicoară a dat 2000 fl.) Samuil Vulcan contribuise cu 2100 fl., clerul dela săteni pentru deputația trimisă la Viena 2400 fl. pentru deputații trimiși la sinodul din Carlovit cca 500 fl. Dela biserică evanghelică din Szarvas (cottul Bichiș) s-au împrumutat 2000 fl. Ioan Püspöki director de școale contribuise cu 85 fl. Nistor Ioanovici egumenul mănăstirii „Bessenova“ cu 50 fl. Isaiia Mihailovici egumen la mănăstirea Bezdinului cu 50 fl. protopopul din Galășa Chirilovici cu 1000, protopopul din Lenova mică Teodor Popovici cu 1405, proprietarul Ghica de „Dézsánfalva“ „posessionat in Banat“ cu 1000, unul care nu vrea să fie numit cu 100 și profesorul Diaconovici cu 50 fl. Acum nu se mai îmbătățește nimeni, iar bietul Nicoară trăiește în Viena ca vai de el, de pe o zi pe alta — din datorii. Vedeă acum că nu mai are ce îsprăvi și stă fără rost aici; eră tot mai îngrijorat de cele ce se petreceau acasă în absența lui și ar fi voit să plece, dar nu avea cu ce. Strâmtorat astfel

el amintește împăratului și de nevoiele aceste bănești. Împăratul înțelege din cuvintele lui atâtă, că Nicoară nu are mijloace materiale asigurate, de unde achita datorile făcute până aici și începe să-l privească bănuitor. Situația lui tristă și penibilă se poate urmări cu ochii în petițiile cari curg acum. (18 Aprilie, 2 Iunie, 6, 9, și 12 August 1817.) Întâi cere permisiune de a face o colectă publică până la suma de 18,000 fl. în satele cari au îscălit plenipotența lui, apoi adaugă rugarea de ai anticipă această sumă din erariul statului.

Tot așteptând vre-o rezoluție, Nicoară se trezește în măjajile poliției secrete. Acolo la direcțione (politiæ ministerium) i-se spune — că un răspuns la rugările lui: „Apoi vezi, e greu pentru D Ta dacă nu știi pe ale cui spese stai aicea“, și e provocat — atunci său mai târziu — să le dea consecnarea tuturor speselor și împrumuturilor făcute. Pe urmă, ca o ironie, i-se comunică tot verbal, că ar fi bine să nu mai stea prin Viena, ci să meargă acasă. El însuși se convinse de asta de mult. În rugările amintite ceruse și aceasta: să-l lase să meargă acasă; dar până nu îi venia cineva în ajutor, trebuie să rămână aici între — creditorii ce-si căstigase. Ajutorul bănesc însă îi fu refuzat și înștiințat comitatul că ori-ce colectă de bani în favorul cauzei bisericești a Românilor e strict opriță. La alte câteva petiții (9 Ianuarie, 19 Februarie, 11 Martie și alta în April) acelaș răspuns — dat probabil nu lui, ci poliției, ca ea să-i comunice: — poate merge acasă, bani nu capătă, iar ce privește cauza episcopală, să aștepte accele investigație. „Poliția să facă și să disponă ca recurentul acesta să fie îndrumat către casă, că înai în grabă“. Ca să-l poată urmări de aici președintele și directorul poliției îi împrumută suma de lipsă (300 + 200 fl.) Dar când să plece, răvălesc creditorii și-l despoia de bani. Ca să-l scape de atâta umilință și nevoi niște prieteni strâng și-i dau bani. În fine se văză în trăsura de călătorie și părăsi Viena — însoțit de reprezentantul poliției secrete până afară din oraș.

(Va urmă.)

D. Ioanoviciu.

INFORMAȚIUNI.

Lipsa de idealism a tinerimei. Cu prilejul reînăudirii cursurilor Academiei de înalte studii comerciale și industriale din București, dl C. C. Arion a rostit un discurs de o mare înălțare morală

Relevând dezastrul național în mijlocul căruia această școală se redeschide, dă să facă o analiză sumară, dar pătrunzătoare, a relelor cari au provocat acest dezastru:

„Un nesăt de viață ușoară fără seamă, răspândit peste toate clasele sociale stârpiște aproape sentimentul datoriei“.

„Un singur scop: îmbogățirea“.

„Mijloacele? Toate erau bune“.

„Cinstea devenise o virtute periculoasă pentru cel ce-o avea și era natural ca să dispară pe fiecare zi tot mai mult“.

„În această desorganizație socială, se pregătește tineretul din școală, generațiile viitoare, că să iasă și ele în arenă“.

„Pentru cei mai mulți studenți școalele înalte nu erau destinate decât să le dea o diplomă, adică cheia care deschide ușa unei cariere; se porneau apoi vânătoarea pentru găsirea unui protector bun și numai rămâneă tineretului decât să se desbrace de orice scrupul și viitorul ii era asigurat“.

„Da, să așezeat viitorul clientilor și să pierdă viitorul ţărei“.

(G. T.)

Calendarul vechiu în Galia. Episcopul gr. cat. routean Chomysyn din Stanislau, până când metropolitul său din Lemberg Szepticzky, a fost internat în Rusia, a introdus în biserică unită routeană calendarul nou, pe barba sa și contra voinței poporului. Cercetând acum metropolitul eliberat din Rusia în curile pustiute de Ruși în Galia a dat ordin să se introducă din nou calendarul vechiu.

Clopot foarte vechiu într-o biserică românească. Cu prilejul recuverării din urmă a clopotelor să aflat în comuna Sânmiclăuș român din Bihor un clopot foarte vechiu. L-au dus la canonul rom. cat. Karácsonyi, care a constatat că e din secolul al XIV-lea și crede, că l-a dă-

ruit vr'un nemis ungur bisericii românești din Sânmiclăuș român. Si prin alte sate românești s'au găsit clopote foarte vechi.

Pacea cu Ucraina a produs în cercurile economice, industriale și comerciale ale patriei noastre serioase îngrijorări, la cari nu eram așteptați. Articolul al VII-lea din tractul de pace pregătește adecația alianță politică și economică a statelor din Europa de mijloc („Mittel-Europa“), propagată cu mare zel de învățătul german Naumann. Creația Europei de mijloc e considerată de primejdioasă atât din punct de vedere politic, cât și economic. Sub raport politic invadă în sine germanii și cauzele unui nou conflict european. Contra statelor aliate din Europa de mijloc se vor aliă și organiză și celealte state și astfel se vor produce relații incorelate și în urma lor un nou răsboiu încrucișat. În privința economică va rezulta din această alianță o scumpete insuportabilă și ruinătoare, pentru că uniunea vamală dintre ele va face imposibilă concurența statelor extra europene, iar lipsa acesteia va produce decadenta economică și săracia. Alianța celorlalte state va face imposibil importul industriei germane și astfel Germania va fi silită să înțenda piețele noastre cu productelor sale și calitatea și cantitatea acestora va impiedica, și nimici chiar, desvoltarea industriei noastre, timere încă și incapabilă de concurență puternică a Nemților. Fabricanții nemți ne vor croi și prețurile, debunăseama conform intereselor lor.

O cununie interesantă. Domnișoara Olga Grybowska poate fi mândră, pentru că a avut o nuntă unică în felul său, deși nu s'a cununat la patriarhia din Constantinopol, nici în laura din Chiev, ci sub cerul liber, pe un ogor pustiu, săpat de granate și udat cu săngele atâtlor viteji, dintre tranșeele lor două tabere dușmane, între cari însă în urma armistițiului incetară ostilitățile. Aici s'a ținut cununia din următorul motiv: Părinții mirelui, dl Octavian Iliuță, ampliat la poliția din Cernăuți, se aflau pe teritorul ocupat de Ruși, cari nu le-au permis să treacă dincolo. Neputând ei veni, au fost siliți mirii și nuntășii să meargă la ei. Astfel actul cununiei s'a celebrat pe teritorul neutral dintre cele două armate prin preotul militar Paul Marcovici (paroh gr. ort. rom. în Hodoș, dieceza Aradului). Naș a fost un general, iar nuntășii câteva rudenii, oficeri de ai noștri, comandanți, ales de soldați, al trupelor rusești și soldați, cari în onoarea actului solemn și neobișnuit își părasiră tranșeele și uitări pe un moment monotonia vieții din ele.

Urmările răsboiului. În timpul din urmă starea siguranței publice din orașul Szabadka a decăzut într-un mod însășitător. Nu trece zi, în care să nu se întâmple omoruri, furturi și spargeri. Oamenii nu mai cutesă să umbre seara pe stradă. Hoții temerari intră cu forță în locuințe și în prezența locuitorilor cuprinși de groază și spaimă, iau haine, alimente și bani. Neputând susține ordinea nici poliția militară, primarul orașului a cerut ministrului de interne să decreteze statariul pe teritorul orașului.

Imbuințarea stării materiale a funcționarilor de stat. Societatea regniculară a funcționarilor de stat a înaintat, nu de mult, un memorandum guvernului, în care cer: Urcarea ajutoarelor de răsboiu, pragmatică de serviciu și crearea de instituții sociale pentru ușurarea sortii lor. Guvernul în răspunsul său, sosit în zilele acestei, promite, că va satisface cererii, va da pragmatică de serviciu și le va îmbunătăți starea materială și prin ajutoare în natură. Spre scopul acesta a înființat în ministerul de finanțe o secție deosebită. În ședința din urmă a comitetului societății a luat parte și un reprezentant, secretar ministerial, al acestei secții, care a asigurat corpul funcționarilor de stat, că guvernul va lăua cele mai largi îngrijiri pentru îmbunătățirea stării lor materiale insuportabile și că rugarea funcționarilor către Majestatea Sa, guvernul a înaintat-o prin cancelaria de cabinet la locul destinat. Luând act comitetul despre aceste îngrijiri, a abstat — deocamdată — dela planul de a-și espune năcazurile, prin o deputație, în fața Tribunalului. Când se vor lăua asemenea îngrijiri și pentru alinarea sortii și a funcționarilor de alte categorii?

† **Episcopul Vladimir Boberici** al eparhiei ort. sârbești din Cattaro și Raguza a decedat în Budapesta în etate de 47 ani. Înmemorarea a avut loc Mercuri, în 7/20 Februarie a.c., din biserică sârbească din Buda Odihnească în pace.

Anatemizarea bolșevicilor. Decretând guvernul lui Lenin, alias Zederbaum și Trotzkij, alias Bronstein, separarea bisericii rusești de stat patriarhul din Moscova a pus pe toți bolșevicii sub anatemă. La litia, când s'a rostit blestemul au luat parte peste 100.000 de oameni și nu s'a petrecut nici un incident.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

357/1918.

Tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale din districtul consistorului arădan.

Se aduce la cunoștința tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale, că în conformitate cu ordinul Excelenței Sale Duii Ministrului comun de răsboiu Nr. 23,444/1917, la fiecare biserică este să se lăsă neațins de recirare clopotul cel mai mic. Intrucât și acest clopot ar fi fost recirat, comuna bisericească interesată cu provocare la ordinul ministerial susținut poate să ceară direct la comanda militară concernentă restituirea aceluia clopot.

Arad, la 27 Ianuarie (9 Februarie) 1918.

Ioan I. Papp m. p.
Episcop.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din Arad, de clasa primă, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune pământ extravilan.
2. Birul parohial.
3. Dotația dela oraș.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul va catehiza fără nici o remunerație conform îndrumărilor ce le va primi dela suoperioritatea sa bisericească.

Doritorii de a reflectă la aceasta parohie, recursele adresate comitetului parohial din Arad, și ajustate cu documentele de evaluație pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate și eventual cu atestat despre serviciul prestat pe terenul bis-școlar, au să le înainteze oficiului protopopesc din Arad, în terminul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului, vor avea să se prezinte în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dezeritatea în cele rituale și în oratorie; — iar intru căt vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească că pentru a recurge au consumămantul Consistorului, respective a Episcopului diecezan.

Cel ales va suporta toate dările după sesiune și după venitul parohial.

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Traian Vafian, protopresbiter.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea postului de preot din Izvin devenit vacanță prin strămutarea părintelui Ion Oprea, se scrie în temeiul ordinului Ven. Consistor Nr. 281/1918 — concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele impreunate cu acest post sunt:

1. Sesiunea parohială apartinătoare acestei parohii.
2. Intravilanul de sub Nr. casei 49 și extravilanul apartinător.
3. Stolele legale.
4. Eventuala întregire a dotației dela stat, pe care însă nici parohia nici Ven. Consistor nu o garantează.

Preotul care se va alege se va îngriji însuși de cortel, va suporta dările și sarcinile publice după beneficiul său și va catehiza la

școalele din loc fără a pretinde vre-o remunerație oarecare.

Parohia e de clasa I, deci dela recurență se cere evaluația normată în concluzul Ven. Sinod eparhial din Arad Nr. 84, II, 1, 1910.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească la oficiul protopopesc deodată cu insinuarea dorinței de a se prezenta poporului:

a) că au evaluația prescrisă și că întrunesc toate condițiile concursuale;

b) întru că sunt din altă dieceză trebuie să dovedească tot atunci, că posed consumămantul Prea Sfintei Domnului nostru episcop diecezan de a reflectă la aceasta parohie.

c) sunt poftiti în fine ca în terminul concursual să se prezinte într-o Dumineacă ori sărbătoare în sfârșit biserică din Izvin spre a-și arăta dezeritatea în cele rituale și oratorie.

Petitionile adjuse cu documentele, de lipsă în sensul indicat mai sus și adresate comitetului parohial din Izvin să se trimită în terminul concursual oficiului protopopesc gr.-ort. rom. în Timișoara (Temesvár-Gyárváros).

Dat în ședința Comitetului par. gr.-ort. rom. din Izvin ținută la 27 Decembrie v. 1917.

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Ioan Oprea, ppresbiter.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante din Chelmac (Maroseperjes) protopresbiterul Lipovei, în conformitate cu concluzul Veneratului Consistor diecezan de sub Nr. 241/1918 prin aceasta se publică consurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele parohiei sunt:

1 Casă parohială cu grădină și supraefectivele recerute. 2. Una sesiune pământ constătoare din 32 jughere pământ, din care jumătate pe șes, jumătate pe deal. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Eventuala întregire dela stat.

Toate dările publice după beneficiul parohiei le solvește alesul, care e îndatorat a catehiza la școala confesională din loc, fără altă remunerație.

Parohia este de clasa I; dela reflectanță se pretinde evaluația pretinsă prin concluzul Ven. Sinod eparhial de sub Nr. 84/1910 II/1.

Recursele adjuse cu documentele recerute prin Regulamentul în vigoare, precum și cu atestat despre eventual serviciu prestat până aci și adresate comitetului parohial din Chelmac, au să se înainteze Prea On. Oficiu protopopesc gr.-ort. rom. din Lipova (Lippa) în terminul concursual, sub durata căruia reflectanță pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §-ul 33 din Reg. pentru parohii, vor avea să se prezinte în sf. biserică din Chelmac, spre a-și arăta dezeritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed evaluația prescrisă, iar cei din alta dieceză și aceea că au înaltă incuințare a Ven. Consistor, respective a Prea Sfintei Sale Domnului Episcop diecezan din Arad să poată reflectă la aceasta parohie.

Chelmac, din ședința comitetului parohial ținută la 20 Decembrie 1917 (2 Ianuarie 1918).

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu Fabriciu Manuila, protopresbiterul Lipovei.

—□—

1-3

In baza ord. V Consistor Nr. 1032 B. 1917, prin aceasta se publică cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, următoarele concurse preoțești din protopopiatul Peșteșului:

I. Pentru Chistag. 1. Un intravilan parohial. 2. Pământ parohial de 19 jughere, parte arător, parte fânaț. 3. Birul preoțesc dela fiecare Nr. de casă câte-o jumătate de măsură cucuruz sfârmat, eventual prețul ei curent. 4. Stolele îndatinăte în trecut. 5. De casă parohială se va îngriji alesul, care va achita și dările publice după pământul parohial. Parohia e de cl. III-a.

II. Pentru Tețche. 1. Intravilanul parohial și folosirea cimitirului, în extensiune de 3 holde. 2. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă câte o zi de lucru cu mâna, care se poate răscumpăra cu 2 cor. 4. Stolele îndatinăte. 5. De locuință se va îngriji alesul, care va provede și

catihizarea elevilor fără altă remunerație. Parohia e de cl. III-a.

Reflecțanții să-și înainteze, în terminul legal, cererile de concurs, adresate comitetelor parohiale din Chistag și din Tețche, Prea Onor. Oficiu protopresbiteral din Mezőteleged, având, cu strictă observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta protopopului tractual, înainte de a merge în parohii, — pentru a-și arăta dezeritatea în cântare, tipic și serviciul divin.

Comitetele parohiale.

In conțelegeră cu mine: Alexandru Munteanu, protopresbiter ort. român.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Moșnița fostă a parohului Procopiu Martin, se scrie în temeiul ord. Ven. Cons. Nr. 115/1918 concurs cu termen de 30 zile în organul diecezan „Biserica și Școala“. Beneficiul împreună cu această parohie este următorul:

1. Sesiunea parohială, cu intra și contravilanul apartinător acestei parohii.

2. Stolele legale.

3. Birul parohial în bani, după cum acesta este făsonat la întregirea congruală 200 cor., și care sumă se plătește din cassa culturală în rate anticipative 3 lunare.

4. Eventuala întregire a dotației dela stat.

De locuință va avea să se îngrijească alesul pe spesele sale; alesul va fi îndatorat să catehizeze la școalele din loc fără altă remunerație.

Dările publice după beneficiu le va suporta alesul.

Parohia este de clasa I (prima) și deci dela recurență se cere evaluația prescrisă pentru astfel de parohii cu concluzul Ven. sinod eparhial din 1910 Nr. 84 II, 1.

Doritorii de a reflectă la acest post sunt poftiti:

a) In terminul concursual să se prezinte în parohie spre a-și arăta dezeritatea în cele rituale, cântare, oratorie și tipic. Înainte de prezintare vor avea să dovedească la protopop actual că posed evaluația prescrisă pentru această parohie.

b) Într-o dată să se prezinte în parohie în Aradul cu ocazia unei prezentări la protopop tractual vor avea să dovedească că au înaltă incuințare a Prea Sfintei Sale Domnului Episcop din Arad, ca să poată reflectă la aceasta parohie.

c) Petitionile concursuale adjuse cu documentele recerute în original și adresate com. par. din Moșnița, se vor trimite în terminul concursual oficiului protopopesc ort. rom. din Timișoara (Temesvár).

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Ioan Oprea, protopop.

—□—

3-3

Conform ord. Ven Consistor Nr. 1141/B 1917: Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a Cornițel protopresbiterul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumente.

1. Grădina de pe intravilanul casei parohiale. 2. Folosirea cintirimului. 3. Pământul parohial, de 7 și 1/4 jughere, arător și fânaț, după care preotul va achita dările publice. 4. Biru preoțesc dela fiecare casă câte o măsură de curuz sfârmat, sau prețul ei curent din piață. 5. Stolele îndatinăte. 6. Drept de păsunat pentru 10 cap. de vite proprii în păsunea comunala 12 metri cubici de lemne de foc, din pădurea comunala, făcute și transportate pe spesele proprii. 8. Din fundațiile „Venter Vișea“ și „Oai Ana“ pentru pomenirea la sf. liturghii 8 cor., de tot 16 cor. 9. Intregirea dotației dela stat, conform pregătirei, ce posede.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Cornițel, Prea Onor. Oficiu protopresbiteral ort. român în Mezőteleged, în terminul legal având a se prezenta cu stirea protopresbiterului, în sfânta biserică din Cornițel, pentru a slujii sfânta liturghie, a cântă și predica.

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Alexandru Munteanu, protopresbiter ort. român.

—□—

3-3